

VOORONTWERP VAN DECREET BETREFFENDE DE ORGANISATIE VAN ZOMERSCHOLEN

Samenvatting

Met dit voorontwerp van decreet worden de zomerscholen structureel verankerd. Op die manier komt het tegemoet aan punt 1.4. van de Visienota "van kwetsbaar naar weerbaar" – deel 1 'beter leren, beter voelen' Plan voor een kwalitatief versterkt onderwijs in uitvoering van het relanceplan "Vlaamse veerkracht" (VV17).

De leerachterstand willen we voornamelijk wegwerken in de scholen én tijdens de schooluren (zie acties 1.1 tot 1.3 van de vermelde Visienota). Aanvullend is het echter, zeker voor kwetsbare leerlingen, zinvol om extra leertijd te creëren en het leerverlies door het zomereffect te beperken. We verankeren daarom de zomerscholen die in 2020 voor het eerst werden georganiseerd, structureel. De sterkte van de zomerscholen ligt in een gevarieerd en doelgericht aanbod dat gekoppeld is aan de individuele onderwijsnoden van deelnemende leerlingen. De zomerscholen kunnen vanaf nu elk jaar plaatsvinden in de zomervakantie.

Dit voorontwerp van decreet is een gezamenlijk initiatief van de minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen en de Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en de Vlaamse Rand.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

1. Het voorliggend voorontwerp van decreet geeft uitvoering aan punt 1.4. van de Visienota "van kwetsbaar naar weerbaar" – deel 1 'beter leren, beter voelen' Plan voor een kwalitatief versterkt onderwijs in uitvoering van het relanceplan "Vlaamse veerkracht" (VV17) (VR 2021 0705 VV DOC.0051):

1.4. Zomerscholen structureel verankeren (recurrent 'versterking onderwijs')

De leerachterstand willen we voornamelijk wegwerken in de scholen én tijdens de schooluren (zie acties 1.1 tot 1.3). Aanvullend is het echter, zeker voor de kwetsbare leerlingen, zinvol om extra leertijd te creëren en het leerverlies door het zomereffect te beperken. We verankeren daarom de zomerscholen die in 2020 voor het eerst werden georganiseerd, structureel. Dit doe ik samen met mijn collega-minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen.

De sterkte van de zomerscholen ligt in een gevarieerd en doelgericht aanbod dat gekoppeld is aan individuele onderwijsnoden van deelnemende leerlingen. De zomerscholen vinden vanaf nu elk jaar in juli en augustus plaats.

B. Inhoud

Probleemstelling en omgevingsanalyse

2. Heel wat onderzoek heeft reeds de negatieve gevolgen op de kennis en vaardigheden van leerlingen aangetoond van periodes zonder school. Zo is er onderzoek gevoerd naar het effect van de zomervakantie, langdurige lerarenstakingen en natuurrampen op het leren van kinderen (Verachtert, P., Bellens, K., Sneyers, E., Surma, T., Muijs, D., 2020). Ook de COVID-19-pandemie heeft de voorbije twee schooljaren voor heel wat leerlingen tot verminderde leervorderingen geleid. Recent onderzoek naar de impact van de COVID-19-pandemie op de leerprestaties van Vlaamse leerlingen (Gambi, L., De Witte, K., 2021) heeft zowel voor Frans, Nederlands als wiskunde een significante leervertraging aangetoond in vergelijking met de periode voor de pandemie.

3. Zowel Vlaams als internationaal onderzoek signaleert bovendien dat het leerverlies het grootst is in scholen met meer kwetsbare leerlingen en in een stedelijke context (Verachtert, P., Bellens, K., Sneyers, E., Surma, T., Muijs, D., 2020; Gambi, L., De Witte, K., 2021). Dit betekent dat periodes zonder school ook de onderwijsongelijkheid tussen kinderen uit gezinnen met een lage socio-economische status (SES) en leerlingen met een hoge SES verder doet toenemen.

4. Om het verlies van kennis en vaardigheden tijdens de zomervakantie – het zogenaamde *summer learning loss* – tegen te gaan, kent men in verschillende landen al heel wat jaren de traditie van de zomerprogramma's en zomerscholen. In Vlaanderen heeft de coronapandemie in 2020 de eerste aanzet gegeven tot het organiseren van zomerscholen, dit om te vermijden dat leerlingen met al te veel leerachterstand het volgende schooljaar zouden aanvatten. Bij alle stakeholders leefde de overtuiging dat het louter remediëren tijdens de schooltijd onvoldoende zou zijn om de opgelopen leerachterstand in te lopen.

5. De Vlaamse zomerscholen werden gevraagd een combinatie van een onderwijs- en vrijetijdsaanbod te ontwikkelen, waarbij het onderwijsaanbod duidelijk moest gekoppeld zijn aan het Vlaamse curriculum, zoals gestipuleerd in de eindtermen. De zomerschool moest minimum tien dagen duren en werd kosteloos aangeboden aan de leerlingen, die op vrijwillige basis deelnamen. Om de meest kwetsbare leerlingen te kunnen bereiken, werd actief samengewerkt tussen scholen, en met de lokale besturen en organisaties en instellingen die de brug kunnen slaan met de ouders (armoede- en welzijnsorganisaties, OCMW,...). Om maximaal te kunnen inspelen op de beginsituatie van de leerlingen en hun specifieke noden, werden geen keuzes vastgelegd inzake specifieke doelstellingen of pedagogisch-didactische aanpak. Dit werd volledig overgelaten aan de inschatting van de coördinatoren en lesgevers van de zomerschool.

6. Internationaal onderzoek toont aan dat leerlingen die naar een zomerschool gaan gemiddeld genomen ongeveer twee maanden extra vooruitgang kunnen boeken ten opzichte van vergelijkbare leerlingen die dat niet doen. Een grotere

impact (tot vier extra maanden vooruitgang) kan worden bereikt wanneer de zomerscholen intensief zijn, er les gegeven wordt in kleine groepen door ervaren leerkrachten, een passend curriculum wordt gehanteerd en de organisatie over voldoende middelen beschikt om bijvoorbeeld leerling- en ouderbetrokkenheid te garanderen (Verachtert, P., Bellens, K., Sneyers, E., Surma, T., Muijs, D., 2020).

7. Ook tijdens de schooluren kan er uiteraard geremedieerd en gedifferentieerd worden. Heel wat leraren geven echter aan dat deze tijd te beperkt is om grotere leerachterstanden effectief aan te pakken, zonder daarmee de leeransen van andere leerlingen te schaden. Daarom blijft het noodzakelijk om ook buiten de reguliere schooltijd (leer)mogelijkheden te voorzien. De afwisseling tussen onderwijs- en vrijetijdsactiviteiten in de zomerschool blijkt bovendien voor veel leerlingen een stimulerend effect te hebben op hun welbevinden, sociale vaardigheden, en interesse voor en zin in het leren. Ze leren ook lokale organisaties en hun (kinder- en jeugd)aanbod kennen op een laagdrempelige manier.

8. Ruim 7500 leerlingen namen in 2020 deel aan 138 zomerscholen. In 2021 organiseren lokale besturen en onderwijsinstellingen ongeveer 190 zomerscholen, voor opnieuw ongeveer 7500 leerlingen. Ondanks het feit dat corona voor het tweede jaar op rij een normaal verloop van het schooljaar sterk bemoeilijkte, is er – vanuit de zorg voor de leerachterstand bij leerlingen – opnieuw veel inzet en bereidwilligheid op het veld om de zomerscholen vorm te geven. Gezien de positieve ervaringen in 2020 wordt de rol van de openbare besturen als regisseur van het lokale zomerscholenaanbod en/of als organisator van zomerscholen, versterkt in 2021.

9. De eerste editie van de Vlaamse gesubsidieerde zomerscholen in 2020 ging gepaard met een evaluatieonderzoek, uitgevoerd door de Thomas More Hogeschool. In het voorjaar van 2021 werd een oproep gelanceerd om opnieuw een wetenschappelijke evaluatie van de zomerscholen te maken. Hierop werd echter niet ingetekend. De betrokken administraties (Onderwijs & Vorming en Binnenlands Bestuur) hebben daarom zelf een bevraging uitgevoerd. Zowel in 2020 als in 2021 werden ervaringen in kaart gebracht (zie verder bij impactanalyse) en werd gepeild naar knelpunten en randvoorwaarden. De gesignaleerde knelpunten hebben vooral te maken met de beperkte tijd waarin het geheel vorm moet krijgen. De ontwikkeling van het kader voor de facultatieve subsidies in overleg met het onderwijsveld vraagt heel wat tijd. Dit heeft een negatieve impact op de beschikbare tijd voor de toeleiding van de leerlingen, het zoeken van vrijwilligers en lesgevers, contacten leggen met samenwerkende partners,... Dit kan geremedieerd worden door, via dit decreet, het kader vast te leggen. Dit biedt de organisatoren tijdig duidelijkheid over de contouren voor de organisatie in de komende jaren.

Beleidsmaatregelen en doelstelling

10. Om uitvoering te geven aan de bepalingen van de voormelde visienota en het plan Vlaamse veerkracht, en om een oplossing te bieden aan de knelpunten die hierboven bij de probleemstelling worden beschreven, worden volgende aspecten met betrekking tot de zomerscholen decretaal verankerd:

1. Het concept 'zomerscholen' wordt vastgelegd;

De corona-pandemie was de rechtstreeks aanleiding voor de organisatie van de eerste zomerscholen in het Vlaamse onderwijs in 2020 en 2021, omdat het probleem van opgelopen leerachterstand bij bepaalde groepen leerlingen zich toen heel acuut stelde. Uit de onderzoeken die in bovenstaande omgevingsanalyse zijn opgenomen blijkt evenwel dat de positieve effecten van de zomerscholen deze pandemie overstijgen, in het bijzonder voor de meer kwetsbare leerlingen of leerlingen die schoollopen binnen een stedelijke context. Ook in Vlaanderen stelt het zomerverlieseffect zich scherp bij sommige leerlingen en moeten leerkrachten in september heel wat leerstof hernemen. Daarom wordt gekozen om de zomerscholen structureel te maken en ze decretaal te verankeren binnen de Vlaamse onderwijsregelgeving.

2. Een aantal minimale voorwaarden voor de organisatie van zomerscholen worden bepaald, met bijzondere aandacht voor de mogelijke coördinerende rol van lokale besturen;

In het decreet worden een aantal minimumvoorwaarden geformuleerd om zomerscholen te organiseren. Hierbij is rekening gehouden met wat het onderzoek van de Thomas More Hogeschool in 2020 als voorwaarden voor een effectieve zomerschool omschrijft: het aanbod van de zomerscholen moet een aanbod op maat zijn. Om die reden mogen de groepen niet te groot zijn. Het aanbod moet gratis zijn, en leerlingen kunnen niet verplicht worden om aan een zomerschool deel te nemen. Enkel onderwijsinstellingen, lokale besturen en de Vlaamse Gemeenschapscommissie kunnen een zomerschool organiseren. Ze kunnen hierbij samenwerken met partners naar keuze, aangepast aan de lokale context.

Ook de regierol die een lokaal bestuur en de Vlaamse Gemeenschapscommissie kunnen opnemen wordt vastgelegd. Tijdens de eerste editie van de zomerscholen in 2020 werd immers vastgesteld dat zowel de kwaliteit van het onderwijs- en vrijetijdsaanbod als de praktische organisatie op lokaal vlak en de toeleiding van de leerlingen tot de zomerschool, gebaat zijn bij een sterke inbreng (regierol) van de lokale besturen.

3. De manier van financieren wordt vastgelegd, waarbij wordt gekozen voor een eenvoudige subsidieprocedure;

Er is voor gekozen om de zomerscholen te verankeren als projecten die worden gesubsidieerd. De Vlaamse Regering kan hierover jaarlijks een beslissing nemen, binnen de beschikbare begrotingskredieten. De Vlaamse Regering legt daarbij de procedure van indiening, subsidiëring en goedkeuring vast.

11. In 2020 en 2021 was de organisatie van de zomerscholen nog een nieuw gegeven. Onderwijsinstellingen, lokale besturen en de overheid probeerden een aantal dingen uit, in een beperkte tijdsspanne omwille van de corona-pandemie, maar aangepast aan de lokale context. De lessen uit deze experimenteerperiode liggen aan de basis van deze regelgeving.

Met het voorliggend voorontwerp van decreet willen we een duidelijk kader voor de organisatie van zomerscholen voor de komende jaren aanbieden om op die manier ook meer tijd te geven aan de onderwijsinstellingen en de lokale besturen

voor de toeleiding van de leerlingen, het zoeken van vrijwilligers en lesgevers, contacten leggen met samenwerkende partners,...

12. Verder is het met deze regelgeving niet de bedoeling om te raken aan bestaande regelgeving die van toepassing is op de onderwijsinstellingen en/of de lokale besturen. Ook voor de aanstelling van het personeel hebben de zomerscholen een grote autonomie, uiteraard binnen de grenzen van het arbeidsrecht, de vrijwilligersregelgeving of de rechtspositieregeling die van toepassing is op sommige personeelsleden van het onderwijs.

Impactanalyse

13. Het voorliggend voorontwerp heeft de volgende impact op deze doelgroepen:

1. Kinderen en jongeren

De belangrijkste impact die we willen bereiken met de zomerscholen, betreft uiteraard de kinderen en jongeren die deelnemen aan de zomerscholen. Deze impact betreft zowel de leerprestaties, waarvoor het onderwijsgedeelte van de zomerschool zorgt, maar ook het welbevinden en de (algemene) schoolse betrokkenheid van leerlingen. Dat de impact op de kinderen en jongeren die hebben deelgenomen positief is en in sommige gevallen vrij groot is, leert ons het evaluatieonderzoek van de Thomas More Hogeschool uit 2020. De kinderen en jongeren die een zomerschool hadden bijgewoond, werden hier immers bevroegd. De ervaringen van de betrokken coördinatoren, medewerkers, ouders en leerlingen werden in kaart gebracht. Ook werden ze bevroegd over de mate waarin zij inschatten dat hun zomerschool de vooropgestelde doelen bereikt heeft. Daarbij slaagden de zomerscholen relatief goed in het bereiken van kwetsbare leerlingen – een belangrijk gegeven aangezien de meer kwetsbare leerlingen gemiddeld genomen het hardst waren getroffen door de schoolsluitingen in het voorjaar van 2020. Zowel coördinatoren, medewerkers, als ouders én kinderen en jongeren tonen zich tevreden met het gevarieerde en evenwichtige aanbod, evalueren de mate waarin de zomerschool heeft bijgedragen tot het leren hoofdzakelijk positief. De respondenten rapporteren duidelijke positieve effecten op sociale vaardigheden, het welbevinden en betrokkenheid bij de school en het leren (Verachtert, P., Bellens, K., Sneyers, E., Surma, T., Muijs, D., 2020).

Voor 2021 kunnen we (voorzichtige) conclusies trekken uit de analyse van de Interdiocesane Proeven (IDP) van het Katholiek Onderwijs Vlaanderen stellen Gambi, L. en De Witte, K. (2021). Op basis van deze analyse stellen de onderzoekers vast dat de leervertraging in de postcodegebieden met een zomerschool in 2020 zowel voor Nederlands (focusgebied begrijpend lezen) als voor wiskunde is gestopt. Voor Nederlands is er een niet-significante kleine daling van de toetsscores, terwijl er voor wiskunde een niet-significante kleine stijging is van de toetsscores. Dit in tegenstelling tot de postcodegebieden waar er geen zomerschool is ingericht: daar loopt de leervertraging significant verder op voor Nederlands, en niet-significant voor wiskunde. Deze resultaten op gestandaardiseerde toetsen suggereren volgens de onderzoekers dat zomerscholen een effectieve manier zijn om de meest kwetsbare leerlingen te behoeden van verdere leervertraging. Ook voor andere leerlingen kunnen de

zomerscholen echter een stimulerend effect hebben. Het onderzoek van Gambi, L. en De Witte (2021) toont immers aan dat de toetsscores van de best presterende leerlingen significant zijn gedaald met de corona-pandemie. De onderzoekers pleiten daarom voor maatregelen die ook de leerprestaties van de sterkst presterende leerlingen bevorderen.

In 2021 hebben de betrokken administraties de coördinatoren en medewerkers van de zomerscholen via een korte enquête bevraagd naar hun perceptie van de impact van hun zomerschool op de vooropgestelde inhoudelijke doelen en op het welbevinden van de leerlingen. Beide aspecten worden overtuigend positief geëvalueerd ('Eerder veel effect' tot 'veel effect').

2. De ouders van leerlingen die deelnemen aan een zomerschool.

Ouders hebben het recht om hun kind gratis en vrijblijvend in te schrijven in, en te laten deelnemen aan, een zomerschool. De impact voor de ouders bestaat erin dat ze hun kinderen op een leerrijke en zinvolle manier de zomervakantie kunnen laten overbruggen met beperkt leerverlies en beter voorbereid zijn voor het nieuwe schooljaar dan zonder zomerscholen. Ook de betrokkenheid van de ouders met de school van hun kinderen verhoogt via (deelname aan) de zomerscholen.

3. Impact op de organisatoren van zomerscholen:

- a. Zowel de onderwijsinstellingen als de lokale besturen hebben het recht om zomerscholen te organiseren volgens de bepalingen van het decreet. Het organiseren van zomerscholen vraagt uiteraard wat extra administratieve en financiële planlast van de lokale besturen en de onderwijsinstellingen.
- b. Specifiek met betrekking tot de lokale besturen betekent dit dat zij ook het recht hebben een regierol op te nemen waarbij ze op lokaal niveau verschillende partners samenbrengen om samenwerkingen te faciliteren en eventueel een complementair aanbod te realiseren. De impact op de lokale besturen bestaat erin dat ze de problematiek van de leerachterstand en de verschillende scholen op lokaal niveau beter leren kennen door de concrete samenwerking in het kader van zomerscholen.

4. Impact op personeel van de zomerschool

Wat betreft het personeel dat verbonden is aan een zomerschool, kan een onderscheid gemaakt worden tussen lesgevers en vrijwilligers. Voor het onderwijsgedeelte is het belangrijk dat de lesgevers over voldoende pedagogische bekwaamheid beschikken. Vrijwilligers worden voornamelijk ingezet voor het vrijetijdsgedeelte. Het decreet bevat geen bepalingen die rechtstreeks van toepassing zijn op al deze personeelsleden die in de zomerscholen aangesteld worden. Dit impliceert dat het personeel dient aangesteld te worden via de vigerende arbeidsrechtelijke bepalingen, of op basis van de vrijwilligersregelgeving of de specifieke rechtspositieregeling die op sommige personeelscategorieën van toepassing is.

Personeelsleden melden zich steeds vrijwillig aan voor een zomerschool en zij worden hiervoor vergoed. Personeelsleden krijgen de mogelijkheid om

zich te professionaliseren om goed te kunnen lesgeven in de context van een zomerschool.

5. Impact op de maatschappij

De zomerscholen hebben een positieve maatschappelijke impact omdat het leerverlies aanpakken, vooral bij kwetsbare groepen, meer leerlingen de kans geeft het nieuwe schooljaar met zelfvertrouwen te starten. Leerkrachten moeten ook minder tijd spenderen aan het herhalen van reeds geziene leerstof. Tijdig remediëren vergroot de kans op een succesvolle schoolloopbaan en het volwaardig functioneren in de samenleving.

14. De voorgestelde maatregelen hebben dan ook een impact op de grondrechten in die zin dat zij het recht op onderwijs van de kinderen en jongeren (nog) beter willen garanderen, zonder daarbij een inbreuk te vormen op de vrijheid van onderwijs, het gelijkheidsbeginsel, de vrijheid van vereniging, de vrijheid van erediens, de vrijheid van meningsuiting of enig ander grondrecht.

Er werd een Kind- en jongereneffectrapport (JoKER) opgermaakt, zoals voorgeschreven door artikel 4 van het decreet van 20 januari 2012 houdende het voeren van een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid. Het JoKER is als bijlage toegevoegd bij dit decreet. Het JoKER advies is verkregen op 10 december 2021. De samenvatting van het JoKER is als volgt:

Met dit voorontwerp van decreet worden de zomerscholen structureel verankerd. Op die manier komt het tegemoet aan punt 1.4. van de Visienota "van kwetsbaar naar weerbaar" – deel 1 'beter leren, beter voelen' Plan voor een kwalitatief versterkt onderwijs in uitvoering van het relanceplan "Vlaamse veerkracht" (VV17).

De leerachterstand willen we voornamelijk wegwerken in de scholen én tijdens de schooluren (zie acties 1.1 tot 1.3 van de vermelde Visienota). Aanvullend is het echter, zeker voor kwetsbare leerlingen, zinvol om extra leertijd te creëren en het leerverlies door het zomereffect te beperken. We verankeren daarom de zomerscholen die in 2020 voor het eerst werden georganiseerd, structureel. De sterkte van de zomerscholen ligt in een gevarieerd en doelgericht aanbod dat gekoppeld is aan de individuele onderwijsnoden van deelnemende leerlingen. De zomerscholen kunnen vanaf nu elk jaar plaatsvinden in de zomervakantie.

De probleemstelling vertrekt vanuit de vaststelling dat heel wat leerlingen ten gevolge van de coronapandemie met (extra) leervertraging zijn geconfronteerd, dit bovenop het reeds eerder in onderzoek vastgestelde leerverlies ten gevolge van de zomervakantie.

Om de leerachterstanden te remediëren werden in 2020 en 2021 voor het eerst op Vlaams niveau zomerscholen gesubsidieerd. Dit gebeurde zonder decretaal kader en op basis van projectsubsidies. Dit ad hoc karakter heeft een aantal aanzienlijke nadelen wat betreft timing, voorbereiding en organisatie, zowel voor potentiële organisatoren en medewerkers, als voor de ouders, en kinderen en jongeren. Dit willen we remediëren met de voorgestelde decretale verankering. Een duidelijk

beleidskader dat tijdig aan alle betrokkenen wordt gecommuniceerd kan het potentieel van de zomerscholen ongetwijfeld vergroten. Dit komt uiteindelijk vooral ten goede aan de kinderen en jongeren die zich geconfronteerd zien met leerverlies of leerachterstand.

15. Alhoewel het voorontwerp van decreet **geen concreet budgettair engagement** vastlegt, wordt er wel een algemeen kader gecreëerd voor de structurele ondersteuning van wat tot nu ad hoc werd gesubsidieerd. Dit algemeen kader voor structurele ondersteuning zal verder worden geconcretiseerd in het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering dat uitvoering zal geven aan het decreet. Daarin zullen ook de in de toekomst gehanteerde forfaitaire subsidiebedragen worden vastgelegd.

16. De voorgestelde maatregelen hebben een mogelijke **impact op de lokale en provinciale besturen** (cfr. Impactanalyse). Om die reden is het decreet een gezamenlijk initiatief van de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen en de Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en de Vlaamse Rand.

17. De voorgestelde maatregelen hebben een mogelijke **impact op Brussel**. Er kunnen namelijk zomerscholen georganiseerd worden binnen de context van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. Om die reden wordt de Vlaamse Gemeenschapscommissie apart genoemd als mogelijke organisator van een zomerschool.

Implementatie

18. Het decreet verankert het concept van de zomerscholen en de voorwaarden voor de organisatie ervan, zonder de potentiële organisatoren van zomerscholen aan veel beperkingen of verplichtingen te willen onderwerpen.

19. Er is voor gekozen om de zomerscholen te verankeren als projecten die kunnen worden gesubsidieerd. De Vlaamse Regering kan hierover jaarlijks een beslissing nemen, binnen de beschikbare begrotingskredieten. De Vlaamse Regering legt de procedure van indiening, subsidiëring en goedkeuring vast.

20. De projectsubsidies van de zomerscholen worden administratief en financieel opgevolgd door het departement Onderwijs en Vorming en het Agentschap Binnenlands Bestuur.

21. Tijdens de edities van de zomerscholen in 2020 en 2021 werd telkens een monitoring en evaluatie voorzien, ofwel in de vorm van een wetenschappelijk onderzoek dat werd uitbesteed, ofwel door een beperkte inhoudelijke evaluatie opgezet door de administratie. Er wordt decretaal voorzien dat de Vlaamse Regering de procedure van evaluatie van de projectsubsidies van de zomerscholen in de toekomst bepaalt.

C. Totstandkomingsprocedure

22. Het resultaat van de wetgevingstechnische en taalkundige controle werd verkregen op 19 november 2021 (WT&T. advies nr. 2021/438). Het voorontwerp van decreet werd daaraan aangepast.

23. Het JoKER-advies werd verkregen op 10 december 2021.

24. De inspectie van financiën heeft gunstig advies gegeven op 19 november 2021. De inspectie verbindt aan zijn gunstig advies de voorwaarde van een onafhankelijke evaluatie naar doelmatigheid en kostenefficiëntie. In het kader van de aanvraag van het advies van de minister van Begroting werd beargumenteerd hoe de doelmatigheid en de kostenefficiëntie van de zomerscholen van 2020 en 2021 werden geëvalueerd.

25. De minister van Begroting heeft gunstig advies gegeven op 9 december 2021

26. Op 17 december 2021 hechtte de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring aan het voorontwerp van decreet over de organisatie van zomerscholen.

27. Op 18 januari 2022 werd het voorontwerp van decreet op de agenda geplaatst van een vergadering van het Sectorcomité X – Onderwijs (Vlaamse Gemeenschap), het Comité voor de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten – Afdeling 2 – Onderafdeling 'Vlaamse Gemeenschap' en het Overkoepelend onderhandelingscomité gesubsidieerd vrij onderwijs voor een informele toelichting en bespreking.

28. Op 27 januari 2022 bracht de Algemene Raad van de Vlor haar advies uit over het voorontwerp van decreet. (AR-AR-DOC-2122-015).

29. De opmerkingen die op de onderhandelingscomités geformuleerd werden, lagen in dezelfde lijn als het Vlor-advies. Hieronder wordt kort ingegaan op hoe al dan niet is tegemoetgekomen aan het advies en de bedenkingen van de onderhandelingscomités:

- De Vlor formuleert het standpunt dat zomerscholen geen deel uitmaken van het formeel onderwijs. Hij acht daarom de koppeling aan de onderwijsdoelen en het individueel leertraject van leerlingen niet wenselijk. We houden rekening met deze bedenking door in de omschrijving van een zomerschool de expliciete koppeling aan de onderwijsdoelen en het individuele leertraject te schrappen. Gezien het belang van maatwerk, leggen we wel nog de koppeling met de individuele leernoden van leerlingen.
- Het in het voorontwerp voorziene budgettaire kader geeft volgens de Vlor onvoldoende financiële garanties aan de organisatoren. Om de organisatoren de nodige financiële zekerheid te bieden, wordt aan het voorontwerp van decreet een ontwerp van uitvoeringsbesluit gekoppeld waarin de forfaitaire subsidiebedragen worden vastgelegd.
- De Vlor benadrukt in zijn advies het belang van een vrijwillige deelname van zowel leerlingen als medewerkers aan de zomerschool. Het decreet stelt een vrijwillige deelname van de leerlingen expliciet als voorwaarde. Ook voor de aanstelling van het personeel wordt deze voorwaarde ingeschreven.
- De Vlor pleit voor bijkomend onderzoek om de effecten van de zomerscholen, o.a. op het remediëren van leerachterstand, in kaart te brengen. Het decreet voorziet de mogelijkheid tot evaluatie van de zomerscholen. Het hoger voormelde

uitvoeringsbesluit operationaliseert deze mogelijkheid verder. Ook deze opmerking vereist bijgevolg geen aanpassing.

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

30. Dit decreet regelt een gemeenschaps- en een gewestaangelegenheid.

31. Dit decreet gaat over de verankering van het concept zomerscholen en de voorwaarden om ze te kunnen organiseren (artikelen 3, 4 en 5, §1). Het bevat bijgevolg vooral bepalingen die ingegeven zijn vanuit de bevoegdheid Onderwijs en Vorming. Het decreet regelt dus in hoofdzaak een gemeenschapsaangelegenheid.

32. Het decreet regelt ook een gewestaangelegenheid, meer specifiek vanuit de bevoegdheid Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid, voor zover het een mogelijke coördinerende rol vastlegt voor de lokale besturen van het Vlaamse Gewest (artikel 5, §2). Tijdens de eerste editie van de zomerscholen in 2020 werd vastgesteld dat zowel de kwaliteit van het onderwijsaanbod als van het vrijetijdsaanbod van een zomerschool gebaat zijn bij een sterke inbreng van de lokale besturen:

- Voor het onderwijsaanbod: de gezamenlijke projecten die werden ingediend door lokale besturen waren meer kwaliteitsvol. Er werd hier duidelijk gestreefd naar 'dekking' van de verschillende onderwijsniveaus en types op lokaal niveau. Indien nodig, kunnen ze zelfs zomerscholen organiseren waar hiaten dreigen te ontstaan qua doelgroep of wijk/district. Lokale besturen staan ook dicht bij de scholen op lokaal niveau en hebben contacten via bestaande overlegplatforms (zoals het LOP). Een coördinerend lokaal bestuur kan ook makkelijker lokale partners inschakelen die in staat zijn om de meer kwetsbare doelgroepen te bereiken en toe te leiden naar het aanbod (welzijnsorganisaties, jeugdwerkers,...).
- Voor het vrijetijdsaanbod: de lokale besturen zijn ook het best geplaatst om een kwaliteitsvol vrijetijdsaanbod uit te werken, aangezien zij contacten hebben met de lokale partners die kunnen instaan voor sport, spel, cultuur,... Op die manier kunnen zij ook toezien op de gewenste integratie van het schoolse- en vrijetijdsaanbod.

Daarom werd er gekozen om voor de zomervakantie van 2021 de zomerscholen te organiseren vanuit twee beleidsdomeinen: Onderwijs en Vorming enerzijds, en Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid anderzijds. Bovendien kregen lokale besturen de mogelijkheid een regierol op te nemen, die ook via subsidies werd gehonoreerd. Deze mogelijke regierol voor de lokale besturen wordt nu ook decretaal verankerd.

II. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Zie punt D. *de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest*. Dit artikel behoeft dan ook geen verdere uitleg.

Artikel 2

Artikel 2 bevat een definitie. Deze behoeft geen verdere uitleg.

Artikel 3

Artikel 3 verankert het concept zomerschool.

In een zomerschool staat het leren van schoolse kennis en vaardigheden centraal. Het aanbod wordt zoveel mogelijk afgestemd op de individuele leernoden van de deelnemende leerlingen.

Het onderwijsaanbod wordt uitgebreid met een vrijetijdsaanbod waarin er kan ingezet worden op (educatieve) sport- en spelvormen of de realisatie van bijkomende doelstellingen. Voorbeelden van dergelijke doelstellingen zijn het verhogen van zelfvertrouwen van de jongeren/kinderen, het ontwikkelen van sociale vaardigheden of het bevorderen van schoolse betrokkenheid. Het schools karakter wordt hierin minder benadrukt.

Belangrijk is ook dat er een gevarieerde mix van onderwijs- en vrijetijdsactiviteiten worden aangeboden.

Een zomerschool kan dus zowel het werken aan de algemene competenties van de deelnemende leerlingen als het remediëren van leerachterstanden als primaire doelstelling beogen, bijvoorbeeld als een vlotte voorbereiding op een belangrijke schoolse overgang. Het opsporen, remediëren of voorkomen van leerverlies en -achterstand staat centraal, met bijzondere aandacht voor de meest kwetsbare doelgroepen. Om een gerichte aanpak te garanderen, is een keuze voor een beperkt aantal duidelijke doelen (zoals leesvaardigheid verbeteren) noodzakelijk. Deze dienen ook gecommuniceerd te worden binnen de zomerschool, zodat alle betrokkenen (coördinator, lesgevers, vrijwilligers,...) zich achter deze doelen kunnen scharen. Een zomerschool kan enkel georganiseerd worden tijdens de zomervakantie.

Om effectief te zijn, heeft een zomerschool een duur van 10 volledige dagen of 20 halve dagen. We weten echter uit vorige edities dat tien dagen voor sommige groepen, bijvoorbeeld leerlingen buitengewoon onderwijs, onhaalbaar is. Om die reden kan de Vlaamse Regering een uitzondering voorzien.

Artikel 4

Artikel 4 bepaalt een aantal voorwaarden voor de organisatie van zomerscholen.

1. Het eerste lid bepaalt de doelgroep van leerlingen waarvoor een zomerschool kan georganiseerd worden. Een zomerschool kan georganiseerd worden voor alle leerlingen die ingeschreven zijn in een door de Vlaamse Gemeenschap erkende, gefinancierde of gesubsidieerde onderwijsinstelling van het basisonderwijs of het secundair onderwijs.

De Vlaamse Regering krijgt de bevoegdheid om deze doelgroep eventueel verder af te bakenen of in te perken. Binnen deze grenzen staat het de organisatoren vrij om te kiezen op welke doelgroep ze zich richten. Een logische keuze is dat een lagere school haar zomerschoolaanbod richt op leerlingen uit het lager onderwijs, maar het is ook mogelijk dat een secundaire school een aanbod organiseert voor leerlingen van het vijfde en zesde leerjaar lager onderwijs. Voor de hoogste graad van het secundair

onderwijs kunnen secundaire scholen eventueel samenwerken met instellingen hoger onderwijs.

2. Het tweede lid bepaalt dat de onderwijs- en vrijetijdsactiviteiten worden aangeboden via maatwerk aan leerlingen in kleine groepen. De concrete invulling van de groepsverdeling en -groottes behoort tot de autonomie van de zomerscholen. Zij beslissen immers zelf over hun pedagogisch-didactische aanpak, rekening houdend met de behoeften en achtergrond van de leerlingen. Wetenschappelijke literatuur bevestigt het belang van kleine groepen. De didactiek wordt in elk geval afgestemd op de invulling van het maatwerk en de specifieke noden van de individuele leerlingen.
3. Verder bepaalt het derde lid dat een zomerschool volledig gratis moet zijn voor de leerlingen en hun ouders. Bovendien kunnen leerlingen nooit verplicht worden om deel te nemen aan een zomerschool.
4. Ten slotte bepaalt het vierde lid dat ook de aanstelling van het personeel steeds op vrijwillige basis dient te gebeuren. Uiteraard moeten daarbij de wettelijke of decretale bepalingen die van toepassing zijn op de arbeidsverhouding tussen de organisator van een zomerschool en het personeelslid in kwestie worden gerespecteerd.

Artikel 5

Paragraaf 1 van artikel 5 bepaalt welke organisaties een zomerschool kunnen organiseren en welke samenwerkingen daarvoor kunnen aangegaan worden.

Een zomerschool kan enkel georganiseerd worden door:

1. de door de Vlaamse Gemeenschap erkende, gefinancierde of gesubsidieerde onderwijsinstellingen van het basisonderwijs of het secundair onderwijs, of;
2. de gemeentes en provincies van het Vlaamse Gewest en de Vlaamse Gemeenschapscommissie in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad..

Deze onderwijsinstellingen of lokale besturen kunnen meerdere zomerscholen consecutief in de tijd organiseren, voor zover aan de voorwaarden voor de organisatie van een zomerschool is voldaan. Dit impliceert onder meer dat elke zomerschool een periode van 10 volle dagen of 20 halve dagen in beslag neemt, waarbij gemotiveerde afwijkingen mogelijk zijn.

Zowel de lokale besturen als de scholen kunnen onderling samenwerken om een zomerschool te organiseren. Daarnaast kunnen ze ook samenwerken met andere organisaties. De onderwijsinstellingen van het hoger onderwijs en het volwassenenonderwijs (bv. lerarenopleidingen) worden daarbij expliciet genoemd in het decreet, maar het kan bijvoorbeeld ook gaan om de volgende organisaties:

- Organisaties die ondersteuning bieden rond die delen van het curriculum waar de zomerschool op inzet (bv. STEM-academies, organisaties die inzetten op leesbevordering, erkende ondernemingen in het kader van duaal leren,...)

- Organisaties die een bijdrage kunnen leveren aan de vormgeving van het vrijetijdsaanbod (bv. jeugd- en vrijetijdsorganisaties, sportclubs, kunstacademies,...)
- Organisaties die lokaal verankerd zijn, en een bijdrage kunnen leveren aan toeleiding of contacten met specifieke doelgroepen (bv. welzijnsorganisaties, jeugdwerking, ...)
- Initiatieven die hun nut bewezen hebben op het vlak van individuele leerondersteuning

Onderwijsinstellingen en lokale besturen die een samenwerkingsverband aangaan met andere partners, beslissen in onderlinge afstemming wie welke rol opneemt doorheen het traject en maken hierover interne afspraken (al dan niet vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst).

Een zomerschool kan georganiseerd worden op om het even welke geschikte locatie in Vlaanderen of binnen de context van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. Dit hoeft niet beperkt te worden tot fysieke schoolomgevingen. Zo behoren culturele centra en gemeenschapscentra, gemeentelijke infrastructuur, bibliotheken, musea, ... ook tot de mogelijkheden.

Paragraaf 2 van artikel 5 regelt de regierol van de lokale besturen. Er kan enkel sprake zijn van een regierol als het lokaal bestuur minstens 2 onderwijsinstellingen betreft en de coördinatie op zich neemt. Ook daarvoor kan er samengewerkt worden. De subsidie voor de regierol kan in ieder geval slechts één keer per zomerschool worden toegekend.

Het decreet bepaalt 6 opdrachten die minimaal in het kader van de regierol dienen opgenomen te worden:

1° ondersteuning bieden aan de betrokken onderwijsinstellingen bij de organisatie van zomerscholen. Deze ondersteuning kan bestaan uit:

a) het zoeken naar partners die het aanbod van de zomerscholen mee vorm geven met het oog op de realisatie van de doelstellingen als vermeld in artikel 3, tweede lid, en een brugfunctie vervullen tussen deze partners en de betrokken onderwijsinstellingen;

b) het ter beschikking stellen van infrastructuur, didactisch materiaal of ander materiaal voor de organisatie van de zomerscholen;

2° afstemming verzekeren tussen het lokale aanbod van de zomerscholen, en in voorkomend geval zelf een complementair aanbod organiseren;

3° een gezamenlijke subsidieaanvraag doen voor de lokale zomerscholen, en instaan voor de administratieve afhandeling ervan

4° instaan voor de toeleiding van leerlingen naar het aanbod van de zomerscholen;

5° leerlingen, hun ouders en eventueel andere betrokken actoren informeren met betrekking tot het lokale aanbod van zomerscholen;

6° instaan voor de communicatie van het lokale aanbod van de zomerscholen.

De Vlaamse Regering krijgt de bevoegdheid om eventueel bijkomende opdrachten te formuleren.

Artikel 6

Het was van belang tijdens de organisatie van de zomerscholen in 2020 en 2021 om de zomerscholen in een sfeer van vrijblijvendheid te organiseren, zowel voor de betrokken organisatoren, het personeel dat in de zomerscholen tewerkgesteld werd, als voor de deelnemende leerlingen en hun ouders. Daarom is er voor gekozen om de zomerscholen te verankeren als projecten die worden gesubsidieerd. De Vlaamse Regering kan hierover jaarlijks een beslissing nemen om de projecten, binnen de beschikbare begrotingskredieten, al dan niet te subsidiëren. De Vlaamse Regering legt de procedure van indiening, en goedkeuring vast, alsook de wijze van toekenning van de projectsubsidies

Tijdens de edities van de zomerscholen in 2020 en 2021 was er telkens een monitoring en evaluatie voorzien, ofwel in de vorm van een wetenschappelijk onderzoek dat werd uitbesteed, ofwel door een beperkte inhoudelijke evaluatie die door de administratie werd opgezet. Er wordt decretaal voorzien dat ook de procedure van evaluatie van de subsidieprojecten van de zomerscholen in de toekomst door de Vlaamse Regering wordt bepaald.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en
Gelijke Kansen

Bart SOMERS

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en de Vlaamse Rand

Ben WEYTS